

BARÒMETRE

Desmuntant mites sobre sexualitat, gènere i diversitat sexual

DESCRIPCIÓ

En aquesta dinàmica treballarem mites sobre gènere, sexualitat i diversitat sexual a través d'un qüestionari col·lectiu.

OBJECTIUS

- Identificar mites i estereotips sobre les diversitats sexuals i de gènere.
- Identificar alguns dels estereotips de gènere.
- Reconèixer el dret de totes les persones a viure la seva sexualitat com la desitgin.

PERSONES DESTINATÀRIES

Cicle superior: infants de 10 a 12 anys.

DURADA

45 Minuts, 1 hora.

ESPAI

Una sala prou àmplia perquè les participants puguin distribuir-se per l'espai.

MATERIAL

Guix.
Qüestionari.

CONCEPTES CLAU

■ Homosexualitat	■ Estereotips de gènere
■ Heterosexualitat	■ Plaer
■ Lesbiana	■ Desig
■ Gai	■ Preferència sexual
■ Bisexual	■ Identitat de gènere
■ Trans*	■ Mites

CRONOGRAMA

ACTIVITAT	TEMPS
Introducció	15 min.
Treball en grup	20 - 30 min.
Reflexió grupal	15 min.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Com introducció, demanem al grup que ens expliqui cadascuna de les lletres que componen les sigles LGTBI. Pot ser interessant, per donar l'efecte de proximitat, preguntar als nens i nenes si coneixen a alguna persona LGTBI del seu entorn o si en saben d'alguna persona famosa que sigui LGTBI (si no surt cap podríem posar nosaltres d'exemples).

Acompanyarem les seves intervencions amb aquestes definicions:

Preferència sexual: Defineix cap a on van dirigits l'atracció i el desig sexual de la persona. Aquesta atracció no està definida únicament pel desig i atracció sexual, sinó que implica una dimensió psicològica i emocional.

Homosexualitat: Defineix una de les possibles orientacions sexuals. Una persona homosexual és aquella —home o dona— que se sent atreta per persones del seu mateix sexe.

Gènere: és la construcció social d'allò que es considera masculinitat o feminitat; per exemple, els trets, les conductes, les actituds, els rols, etc., que una cultura determinada atorga en un moment donat a una persona en funció del seu sexe i de com es relaciona amb les persones segons el sexe que té.

Identitat de gènere: La identitat de gènere fa referència a la percepció que té la persona del seu propi gènere i pot correspondre's o no amb el seu sexe.

Transsexualitat: Una persona trans* o transsexual és aquella que pertany a un sexe biològic determinat, però s'identifica amb l'altre sexe i el gènere que s'associa a aquest. El sexe biològic no sempre coincideix amb la identitat de gènere.

Cisgènere: és quan una persona té una identitat sexual o de gènere que coincideix amb aquella que li van assignar en néixer.

Estereotips de gènere: És un conjunt de comportaments, actituds i valors que s'associen a cadascun dels sexes. És un constructe social i històric i com a tal pot canviar.

Un cop, ens hem assegurat que tothom ha entès cadascuna de les sigles, expliquem la dinàmica. Llegirem un qüestionari amb diferents frases i reflexionarem juntes sobre el seu contingut, per dinamitzar el debat ho farem en moviment. Dibuixarem una línia al mig de l'espai amb el guix:

- A una banda situarem el SÍ.
- A l'altra el NO.
- La zona central serà l'espai per a la incertesa, els dubtes i els matisos.

Llegim una de les frases, deixem un espai perquè les participants es distribueixin per l'espai i obrim un petit espai de debat perquè qui vulgui doni la seva opinió. Amb vista a aquesta posada en comú, hem elaborat unes orientacions per a la discussió per donar més eines a les persones referents. L'objectiu no és abocar al grup tota la informació que hi ha en aquest material, sinó que es pugui usar segons els dubtes, interessos, mites, etc., que vagin sortint. Per a l'elaboració del material s'ha tingut en compte especialment el marc dels drets sexuals. És l'enfocament de drets el que permet a la persona referent de l'activitat argumentar el qüestionament i l'anàlisi dels mites i estereotips al voltant del gènere i la diversitat sexual.

MÉS INFORMACIÓ

- Dibuixant el gènere : guia didàctica. Autoria: COLL PLANAS, Gerard; VIDAL, Maria; Candela, cooperativa d'acció comunitària i feminista (2016). Disponible a: <http://salutsexual.sidastudi.org/es/registro/a53b7fb3591cf85701591cfc516f000a?search=autor&autorId=45419>

ANNEXO 1. QÜESTIONARI

	SÍ	NO	N/S
1. Als gais els agraden tots els homes i a les lesbianes els agraden totes les dones.			
2. Els gais volen ser dones i les lesbianes volen ser homes.			
3. L'homosexualitat és no és natural.			
4. Quan un persona és homosexual es nota.			
5. Si algú em diu "gai" o "lesbiana", considero que m'ha faltat al respecte.			
6. Les persones bisexuals no saben què els agrada.			
7. Els nois que tenen moltes amigues són gais.			
8. Si un amic o amiga és homosexual, a mi m'és igual. No m'afecta.			
9. A les dones trans* els agraden els homes.			
10. Quan una persona és trans* no sap qui és.			
11. És fàcil saber si una persona és trans* perquè es nota.			
12. La intersexualitat és part de la diversitat humana.			
13. Els nens i nenes intersex tenen el dret a escollir sobre els seus cossos i la seva identitat de gènere.			

ANNEXO 2.

ORIENTACIONS PER A LA DISCUSSIÓ

1. Als gais els agraden tots els homes i a les lesbianes els agraden totes les dones.

L'objectiu és vèncer l'estereotip que les persones homosexuals són promíscues per la seva preferència sexual, que solament es mouen pel sexe, etc. L'atracció sexual és causada per certes característiques físiques, psicològiques i afectives, per la qual cosa una persona homosexual no se sentirà atreta per totes les persones del seu mateix sexe, sinó solament per algunes d'elles que reuneixin determinades característiques que l'atreuen.

2. Els gais volen ser dones i les lesbianes volen ser homes.

L'objectiu és diferenciar la preferència sexual de la identitat de gènere. Preferència sexual (de vegades també anomenada opció o orientació sexual) es refereix a cap a on es dirigeix l'atracció sexual i el desig, mentre que identitat de gènere es refereix al gènere que senten les persones i en el qual aquestes volen ser reconegudes (en la majoria de casos, home o dona, encara que no sempre). Preferència sexual i identitat de gènere són dues variables independents que es poden combinar de totes les formes possibles. A més, s'intenta trencar l'estereotip que les lesbianes adopten unes actituds i comportaments masculins (en la seva forma d'actuar, en la seva aparença física...) o que els gais tenen comportaments o actituds femenines.

3. L'homosexualitatés no és natural.

En la sexualitat, no hi ha normalitats i anormalitats, sinó una amplíssima diversitat de possibilitats que sempre són legítimes mentre totes les persones que hi participen hi estiguin d'acord (és a dir, mentre hi hagi consentiment). La idea del

que és «natural» i «no natural» és molt antiga, de l'època dels nostres besavis i encara més enrere! I té a veure amb la idea que el sexe és només per a la reproducció: no per al plaer, no per a la comunicació, no per al benestar, no per a la intimitat... Des d'aquesta òptica, hi ha molt poca gent que tingui sexe tan sols per procrear (sense plaer, ni comunicació, ni benestar...), així que hi ha molt poca gent que segueixi aquesta «naturalitat o normalitat». Aprofundint més, caldria qüestionar-se si aquesta «normalitat» és desitjable.

4. Quan una persona és homosexual es nota.

L'objectiu és trencar certs estereotips existents en la societat que fan que una determinada aparença o forma de vestir s'associï al fet de ser gai o lesbiana. En concret, que una dona adopti un estil masculí pot fer pensar que sigui lesbiana, i si un home adopta un estil femení és que és gai. En realitat, la preferència sexual únicament vol dir cap a qui se sent atracció, i no està relacionada ni amb el gènere ni amb un estil o forma de vida determinada. D'altra banda, hi ha moltes formes de viure el fet de ser homosexual, tant a través de l'aparença com de les actituds, l'estil de vida... L'important no és si «es nota més o menys» el fet de ser homosexual, sinó que per a cada persona aquesta és la seva vivència i la seva forma de manifestar-se. Donant a conèixer i acostant la diversitat d'homosexualitats existents afavorirem actituds de respecte cap a aquestes.

5. Si algú em diu “gai” o “lesbiana”, considero que m'ha faltat al respecte.

És important poder diferenciar entre la identitat i l'insult. Si assumim un marc de drets i llibertats sexuals, assumim que totes les possibilitats tenen el mateix valor, que no n'hi ha unes de millors i unes altres de pitjors. Alhora, és important veure que moltes vegades s'usa «gai» o «lesbiana» (o «marieta», «tortillera», etc.) amb la intenció d'insultar i fer sentir malament la gent (independentment de quina sigui la seva preferència sexual). I és lògic que ens sentim malament quan és aquesta la intenció amb la qual es parla.

6. Les persones bisexuals no saben què els agrada.

Les persones bisexuals són persones que es poden sentir atretes per homes i per dones de forma sexual i afectiva. Això no vol dir que ho sentin per tots els homes ni per totes les dones. Les nostres sexualitats, els nostres desitjos, canvien al llarg de la vida. Els de tothom. Si no, tota la vida ens agradarien els i les adolescents... Pot ser que la preferència d'una persona bisexual canviï amb el temps, com pot ser que canviï la d'una persona heterosexual. I això no vol dir que aquesta persona no sàpiga el que li agrada.

7. Els nois que tenen moltes amigues són gais.

Aquest és un estereotip més. Una cosa és el que t'agrada fer, quines són les teves aficions, etc., i una altra cosa és qui t'atreu sexoafectivament. Hi ha nois que tenen moltes amigues i són gais i hi ha nois que tenen moltes amigues i són heteros. Hi ha nois que solament tenen amics i cap amiga i són gais. I hi ha nois que tenen moltes amigues i no es volen etiquetar... Existeixen totes les possibilitats imaginables perquè, com ja sabem, en el món de la sexualitat i les relacions interpersonals, cada persona és única i especial.

8. Si un amic o amiga és homosexual, a mi m'és igual. No m'afecta.

L'objectiu d'aquesta afirmació és explorar què passa amb els nostres prejudicis quan les històries ens resulten properes. Hi ha qui empatitza més i qui empatitza menys. De vegades l'afecte fa que la gent accepti situacions encara que li puguin resultar estranyes. D'altres, al contrari, la proximitat fa que algunes persones se sentin interpel·lades o qüestionades per la preferència sexual de les persones properes; per exemple: «Si el meu millor amic és gai i anem junts, la gent pensarà que jo també ho sóc...». Hi ha situacions en les quals cal triar què ens importa més, el que pensi la gent o el nostre amic o amiga. Desafortunadament, molts cops acaba important més el que pensi la gent.

9. A les dones trans* els agraden els homes i els homes trans* les dones.

Hi ha homes trans* a qui sí i d'altres a qui no. Les persones trans* s'identifiquen amb un gènere diferent del que se'ls va assignar en néixer. De com cadascun i cadascuna s'identifica (sovint homes i dones, encara que no sempre) se'n diu identitat de gènere. Una altra cosa diferent és qui t'atreu, sexualment, afectivament o romànticament. Totes les combinacions entre identitats i preferències són possibles.

10. Quan una persona és trans* no sap qui és.

Una persona trans* és una persona que se sent identificada amb un gènere diferent del que se li va assignar en néixer. Aquest sentiment persistent d'identificar-se amb un altre gènere fa que la persona s'assumeixi com a trans* i decideixi explicar-ho a qui li resulti de confiança, demanar que la gent li canviï el nom (o no) i fer-se canvis corporals (o no). A tots aquests canvis se'ls anomena trànsit i, com en la sexualitat, en els processos de trànsit cada persona té unes necessitats i uns desitjos propis i únics. No hi ha una sola forma de fer. Igualment, són processos que confronten fortament les normes socials i que exigeixen un alt grau de valentia. Per això, les persones que decideixen fer un procés de trànsit hi han pensat molt i precisament si ho decideixen és perquè, ben lluny d'estar confoses, saben perfectament qui són.

11. És fàcil saber si una persona és trans* perquè es nota.

Hi ha persones trans* que són sovint identificades com a tals, per qüestions d'altura, tons de veu, etc., especialment al principi dels processos de trànsit. També hi ha moltes persones trans* que no són identificades com a tals; és a dir, que no es nota que ho són. I també hi ha persones cis (persones que se senten còmodes amb el gènere que se'ls va assignar en el moment de néixer) que no encaixen amb l'estereotip físic d'home o dona, i que són vistes com a persones trans* sense ser-ho realment.

12. La intersexualitat és part de la diversitat humana.

"Intersex" representa l'espectre de variacions de les característiques sexuals que ocorren de manera natural en l'espècie humana. També representa l'acceptació del fet que el sexe és un espectre, i que existeixen persones amb variacions de les característiques sexuals diferents de les masculines o femenines. De la mateixa manera que cada persona té una boca, un nas, uns ulls, una cara diferent, també pel que fa als genitals s'aprecia aquesta diversitat corporal. Totes les persones tenim cossos que són tresors de plaer!

13. Els nens i nenes intersex tenen el dret a escollir sobre els seus cossos i la seva identitat de gènere.

Les persones intersex neixen amb característiques sexuals (com ara cromosomes, genitals i estructura hormonal) que no corresponen estrictament a les categories de masculí o femení, o que pertanyen a ambdues al mateix temps. És freqüent que els metges aconsellin als pares realitzar intervencions quirúrgiques i altres intervencions mèdiques en nadons i infants intersex, per a fer que el seu cos (en aparença) s'ajusti a la norma de característiques masculines o femenines. En la majoria dels casos, tals intervencions no són medicament necessàries, i poden tenir conseqüències extremadament negatives en les persones intersex a mesura que creixen. És fonamental que canviem les creences socials sobre el sexe, el gènere i la identitat, en comptes de "canviar" els cossos dels nadons i joves intersex vulnerant els seus drets fonamentals.